

drs. Coby van der Neut

TOPklassers

Antwoordenboek

cultuur

deel 1

1900 - 1950
1950 - heden

ThiemeMeulenhoff

TOPklassers

cultuur

deel 1

1900 - 1950

1950 - heden

Antwoordenboek

Auteur

drs. Coby van der Neut

Vormgeving en lay-out

Kre-add/Marcel Westervoorde, Alphen a/d Rijn

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt leermiddelen voor Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie en Hoger Onderwijs

Meer informatie over ThiemeMeulenhoff en een overzicht van onze leermiddelen:
www.thiememeulenhoff.nl of via onze klantenservice (088) 800 20 17

ISBN 978 90 262 4238 0

Eerste druk, derde oplage, 2010

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2007

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl., dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.cedar.nl/pro). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Inleiding voor de leerkracht

Topklassers Cultuur wil zelfstandige leerlingen, voor wie de basisleerstof niet meer uitdagend genoeg is, een uitbreiding en een alternatief aanreiken.

Topklassers Cultuur biedt interessante, verdiepende en uitdagende onderwerpen met vragen, waarvan de antwoorden in de bibliotheek of op internet opgezocht moeten worden. De items zijn zo samengesteld, dat veel cultuurgebieden gecombineerd worden.

Elk onderwerp begint met een inleidend leesstukje.

De leerling kan daarna aan de hand van gerichte startvragen en aanwijzingen zijn weg zoeken in de wereld van kunst, geschiedenis, religie en maatschappij/maatschappelijke stromingen.

Het is de bedoeling dat de geïnteresseerde leerling de items in het werkboek zelfstandig (individueel of met anderen) gaat verwerken. De zoektocht naar de juiste antwoorden kan heel gevarieerd worden opgezet en uitgewerkt. Het is daarom belangrijk dat de leerling heel nauwkeurig een logboek bijhoudt. Zo wordt voorkomen dat hetzelfde werk meerdere keren wordt gedaan.

Niet het 'stampen van feiten' is het hoofddoel, maar het leren om zelf te oordelen en zich een beeld te vormen van de opgezochte feiten en meningen.

Afhankelijk van het gekozen onderwerp kan het eindresultaat als schriftelijk werkstuk, als creatieve opdracht, of als geheugensteun voor een spreekbeurt worden opgezet.

Topklassers Cultuur heeft in dit eerste deel van de serie twee tijdvakken gecombineerd:

1. Tijd van de televisie en de computer (1950 - heden)
2. Tijd van de wereldoorlogen (1900 - 1950).

De geselecteerde onderwerpen voor dit eerste werkboekje zijn in het onderstaande schema gerangschikt naar kennisgebied en tijdperk.

Kennisgebied	1900 - 1950	1950 - heden
Religie	2. Heilige boeken 9. Qumrân 19. Marc Chagall	5. Taizé 13. Onbekend begin
Kunst	6. Surrealisme 20. Verzamelen 17. Dada	1. Cobra 10. Klassiek ballet 14. Striptekentaal
Geschiedenis	7. Propaganda 18. Efteling 21. Chamarat	3. Berlijnse Muur 11. Auschwitz 15. Tafelmanieren
Maatschappij/ maatschappelijke stromingen	16. George Gershwin 22. Vogue	4. Lichaamsversieringen 8. Begrafnisrituelen 12. Jeugdcultuur na de Tweede Wereldoorlog

Cobrakunstenaars zijn uitgegaan van drie belangrijke aspecten:

- kindertekeningen
- het onderbewustzijn (spontaan werken)
- de kunst van primitieve volken en culturen.

De kunstenaars werkten vaak samen aan één kunstwerk. De eigenlijke kunstbeweging is opgericht in 1948 en weer ontbonden in 1953. Maar de manier van schilderen, de stijl en de uitgangspunten die voor de Cobraschilders belangrijk waren, worden tot op dit moment Cobra genoemd. Dus uitbundige schilderijen met sprekende kleuren waarop teksten staan (letters, woorden, kreten en statements), heet Cobra.

De kunstenaars gebruikten de cobraslang als symbool. Een cobraslang is niet één slang, er bestaan veel soorten slangen die cobra heten.

Een belangrijk kenmerk van cobra's is hun brede platte kop met karakteristieke wangzakken. Ze kunnen tot wel zes meter lang worden en ze voeden zich voornamelijk met knaagdieren en andere slangen.

Een van de belangrijkste eigenschappen van een slang is zijn manier van voortbewegen. Ze bewegen zich voort met een typische kronkelbeweging. Slangen die over rul zand of modder kruipen, maken meer zigzaggende bewegingen.

'Cobrakronkels' is een woord dat de schilders, en vooral de dichters, van deze kunstenaarsbeweging veel gebruikten. Zij maakten kunstwerken waarin deze zigzaggende en kronkelige vormen veel voorkwamen.

De kunstenaars kwamen in eerste instantie voornamelijk uit Denemarken, België en Nederland. De namen van de drie hoofdsteden zijn afgekort terug te vinden:

Co = Copenhagen, br = Bruxelles en a = Amsterdam.

Je hoeft niet alle namen te weten, maar de bekendsten zijn Alechinsky, Karel Appel, Constant, Corneille, Asger Jorn en Lucebert.

Bij de zoektocht naar de ouderdom van godsdiensten is niet het exacte beginpunt aan te geven.

We gaan grofweg uit van 2000 voor Christus als startpunt van de Egyptische godsdiensten. De Griekse godsdienst begint ongeveer 1500 voor Christus, de Keltische godsdiensten op 1000 voor Christus. En de Romeinse iets later ongeveer 900 voor Christus. Het boeddhisme start rond 550 voor Christus. Het christendom start in het jaar 0 en de islam moet rond het jaar 700 na Christus gedateerd worden.

Bijbel	= heilig boek van christendom
Koran	= heilig boek van islam
Pentateuch/Thora	= heilig boek van de joden
Bhagavad Gita	= heilig boek van hindoeïsme
Mahabharata	= heilig boek van hindoeïsme
Soenna	= heilig boek van islam

Vier Veda's zijn de oudste Sanskrietteksten uit de Bramanaperiode:

- de Rig-veda uit 1200 voor Christus
- de Atharva-veda uit 900 voor Christus
- Mahabharata-epos met daarin de Bhagavad Gita rond 500 voor Christus
- de Ramayana van rond 200 voor Christus tot 200 na Christus.

Hindoestaanse goden zijn Brahma, Vishnu, Shiva, Krishna, Rama, Durga en Ghanesha.

Het handje waarmee in de tekst in de Thora aangewezen wordt heet Jat.

De vier apostelen zijn Mattheus, Marcus, Lucas en Johannes. Hun symbolen zijn engel, leeuw, stier en adelaar.

Het eerste deel, het Oude Testament, bestaat uit 39 boeken, het tweede deel, het Nieuwe Testament, uit 27 boeken.

In de Koran worden vijftientwintig profeten genoemd, waaronder Adam, Mozes, Abraham en Jezus.

3

Berlijnse Muur

Bij de verdeling werd rekening gehouden met de rivieren de Oder en de Nesse.

Speer ontwierp talrijke gebouwen in klassieke stijl die als doel hebben de pracht en de macht van het Derde Rijk te tonen en te onderstrepen, o.a. de Nieuwe Rijkskanselarij, Vliegvelde Tempelhof en Het Olympisch Stadion waar in 1936 de spelen werden gehouden.

De leerling moet in ieder geval begrepen hebben dat kapitalisme te maken heeft met: kapitaal/eigen geld/een bron van inkomen voor de bezitter/het hebben van bezit: goederen en vermogen. Daar kan men zelf vrij over beslissen en beschikken.

Communisme is het tegenovergestelde systeem: het bepleit juist het afschaffen van persoonlijk bezit en goederen. Het communisme propageert het hebben van gemeenschappelijke goederen, zonder ondernemers en vrije markt.

Koude Oorlog is de naam voor de tegenstelling communisme-kapitalisme, en de pogingen van beide om hun invloedssfeer uit te breiden. Dit leidde tot wederzijds wantrouwen en grote spanningen in de wereldpolitiek. De bouw van de Berlijnse Muur in 1961 heeft alles te maken met de Koude Oorlog: Oost-Berlijners wilden liever bij het rijke westen horen en verhuisden massaal naar West-Berlijn. Om de leegloop van Oost-Berlijn te voorkomen, werd er een muur gebouwd dwars door de stad.

Op de spotprent zie je de kapitalistische dikke West-Duitser die met zijn dikke buik de grens aangeeft waarachter de

hongerende communistische Oost-Duitser moet blijven. Checkpoint Charlie was de doorgang naar het vrije westen.

President John F. Kennedy had in zijn regeringsperiode te maken met de machtsstrijd tussen Amerikanen en de Sovjet-Unie (de Russen). Er werden geweldige hoeveelheden wapens klaargemaakt, waaronder atoomwapens, om elkaar af te schrikken. Met zijn uitspraak bedoelde president Kennedy te zeggen dat West-Berlijn nooit onder communistische invloed zou komen. Wie aan West-Berlijn kwam, kwam aan de president. Dat zou een nieuwe oorlog betekenen.

4

Lichaamsversiereingen

We kunnen onderscheid maken tussen twee verschillende types lichaams- of gezichtsbeschilderingen:

- het lichaam gebruiken als schildersdoek om symbolische informatie over te dragen,
- kleuren en lijnen gebruiken om het lichaam zelf aan te passen en te perfectioneren.

Mannen pronken niet met zichzelf. Zij maken gebruik van felgekleurde, grafische en fraaie ontwerpen. Vaak ook de kleuren van de vlag van hun sportclub. De huid wordt gebruikt als schildersdoek. De gelaatstrekken doen er niet toe. Het gezicht wordt als het ware vervangen door kunst.

Bij de cosmetische kunst van vrouwen wordt er altijd rekening gehouden met de natuurlijke opbouw van het gezicht. De vormen worden gerespecteerd en geaccentueerd. Het ontwerp is altijd ondergeschikt aan de fysieke vorm.

Bij tatoeëren wordt met naalden kleurpigment direct onder de huid aangebracht. Bij primitieve volkeren gebruikte men daarvoor doorns en splinters. De Maori's in Nieuw-Zeeland smeerden koolstofpigment in de wondjes, de moko-gezichts-tatoeage. In 1891 vroeg de Samuel O'Reilly patent aan op een

elektrische tatoeagemachine.

Pas in 1769 ontdekte kapitein James Cook de tatoeage, toen hij voor de Engelsen Polynesië ontdekte. De Egyptenaren, de Grieken en de Romeinen tatoeëerden zich al. Het is bekend dat de eerste christelijke Romeinse keizer Constantijn een verbod uitvaardigde om criminelen en slaven te laten tatoeëren.

Het tatoeëren is door de eeuwen heen vooral een aangelegenheid van mannen geweest. Pas in de laatste decennia van de vorige eeuw werd het ook als sierobject voor vrouwen gezien.

Deze littekens en onderhuidse versieringen worden scarifications genoemd. Piercings zijn juist uiterlijke doorboringen van de huid.

Mensen die heel lange hangerachtige oorrellen hebben gemaakt, door steeds grotere voorwerpen in het gat te plaatsen, vind je in het Stille Zuidzeegebied, op de Paaseilanden.

Wat gebruik je om je haar op zijn plaats te krijgen en te houden? Denk daarbij ook aan andere culturen, vroeger en nu. Of aan grote modeshows van bekende couturiers. De mogelijkheden zijn legio: linten, touwtjes, strikjes, sisaltouw, planten, spelden, kammen, diademen, haarnetten, enz.

5

Taizé

Pas op het allerlaatste moment vluchtte zij ook, want het werd er te gevaarlijk. Het Duitse leger kwam steeds dichterbij. Het dorpje Taizé kwam dicht bij de demarcatielijn, die Frankrijk in tweeën deelde, te liggen.

Zij hielp anderen vanuit haar geloofsovertuiging. Zij geloofde dat het een opdracht van God was om mensen in nood te helpen.

De Eerste Wereldoorlog duurde van 1914 - 1918. Duitsland, Oostenrijk, Hongarije en Turkije noemden zich De Centralen. Zij vochten tegen Frankrijk, Engeland en Rusland, die noemden zich De Geallieerden.

In 1919 werd de Vrede van Versailles gesloten. Duitsland werd aansprakelijk gesteld voor de oorlog. Daarom kregen ze 'straf'. Zij moesten een groot gebied (Elzas-Lotharingen) aan Frankrijk afstaan en de linker Rijnsoever zou vijftien jaar bezet blijven. Daarnaast moesten ze veel geld gaan betalen voor de schade en het leed dat veroorzaakt was. Bovendien werden ze militair beknot.

Tuberculose was een veel voorkomende besmettelijke longziekte.

Een commune is een groep mensen die met elkaar samenleeft en alles gemeenschappelijk heeft.

Oecumene is afgeleid van het Griekse woord 'oikoumene', de bewoonde wereld. Met deze term wordt gewoonlijk een groeien naar religieuze eenheid aangeduid. In de brede betekenis kan dit gezien worden als een streven naar wereldwijde religieuze eenheid. In de smallere betekenis bevordert de oecumene de eenheid, samenwerking of het onderlinge begrip tussen de diverse religieuze groepen of denominaties binnen een religie. Binnen het christendom wordt met oecumene meestal het naar elkaar toegroeien, elkaar leren verstaan en het samenwerken bedoeld tussen de verschillende christelijke denominaties.

In Cluny stond een groot klooster. Van daaruit zijn overal in Europa kloosters gebouwd, die er aan de buitenkant ongeveer net zo uitzagen. De bewoners hielden zich aan afspraken: de kloosterregels. Ze waren arm, niet getrouwd, hardwerkend en gehoorzaam aan de christelijke wetten. Alles wat ze hadden was gemeenschappelijk bezit.

Joodse mensen hebben het meest ondergedoken gezeten in zijn huis.

De joden werden door Hitler en de nazi's in Duitsland vervolgd. Zij waren de eerste oorlogsvluchtelingen die door broeder Roger verborgen werden gehouden. Hij hielp ze te vluchten naar Zwitserland.

Daar werden Duitse oorlogsgevangenen vastgehouden.

In 2005 is broeder Roger door een geesteszieke man neergestoken. Hij is aan zijn verwondingen overleden.

De broeders van de commune in Taizé willen geen giften hebben. Zij werken voor hun geld. Zij hebben een pottenbakkerij en een boekdrukkerij. Zij verkopen boeken, cd's, enz. Dat brengt voldoende geld op om te leven. De communauté bestaat uit ongeveer honderd broeders van wie er altijd vijftientig in andere kleine projecten werken: in Bangladesh, Senegal, Brazilië, enz.

6

Surrealisme

Het antwoord op deze vraag kan heel divers zijn. Maar er is wel een totaal beeld van het werk van De Chirico te schetsen. Dit kunnen de leerlingen in ieder geval noemen: hij schilderde mysterieuze en soms ook beangstigende en dramatische taferelen. Vaak is de lucht onheilspellend. De contrasten tussen de kleuren zijn groot, met diepe donkere schaduwen en ingepakte gezichten en figuren.

Joan Miró ging in Barcelona naar de kunstacademie. Door zijn vriend Picasso werd hij voorgesteld aan andere surrealisten. In 1928 bracht hij een bezoek aan Nederland.

Bij André Giacometti is het bijna ondoenlijk om alles op te noemen wat hij gebruikte. Hout, papier, stenen, noem maar op. Het bekendst is misschien het verhaal dat hij op een dag

op de rommelmarkt een schermmasker vond en plotseling wist hoe hij een werk moest voltooien, dat al jarenlang was blijven liggen. In museum Kröller-Müller zijn ook verschillende werken van hem te zien in de permanente collectie.

7

Propaganda

De antwoorden op de meestal filosofische vragen van dit item kunnen tot veel discussie aanleiding geven. Want alle communicatie wordt geleid door ethische aspecten. Anders gezegd: onze keuzes van normen en waarden stempelen onze communicatie in het dagelijkse leven, of het op school is of thuis. Mensen denken verschillend over ethiek. Voor de één is alles al voorgeschreven: in heilige boeken, Bijbel, Koran ed. Anderen eisen meer vrijheid, zij maken normen en waarden zelf en laten die vastleggen in wetten. Het geweten wordt uiteindelijk gevormd door externe en interne normgevers. Om te meten of propaganda ethisch verantwoord is, kun je drie criteria hanteren: authenticiteit, vrijheid en verantwoordelijkheid. 'Slechte' propaganda overkoepelt alle waarheden, het schakelt als het ware je geweten uit. Van een persoonlijke keuze is dan geen sprake meer, elk geweten wordt gesust. De nazi's hebben al voor de oorlog een bewuste campagne gevoerd om hun onmenselijke praktijken te bagatelliseren. Wij moeten kinderen een permanente kritische houding aanleren, om ze verantwoordelijke volwassenen te kunnen laten worden.

Keuzes van jeugdboeken en computerspelletjes zijn bijzonder belangrijk. 'Foute' ideeën beschadigen het kind. Of dat nu tussen 1940 - 1945 was of nu op dit moment. Op een 'speelse, grappige' manier moorden is een verkeerd signaal.

Films van Charlie Chaplin zijn onder andere: 1914: Making a Living, 1915: The Tramp, 1917: The Immigrant, 1918: A Dog's Life en Shoulder Arms, 1921: The Kid, 1925: The Gold Rush, 1931: City Lights.

In dit antwoord moet in ieder geval staan dat zij beiden

werden geboren in 1889. Chaplin op 16 april in Londen en Hitler op 20 april in Oostenrijk. Charlie stierf in 1977 geridderd en geëerd als Sir, heeft dan meer dan tachtig films op zijn naam. Adolf sterft in 1945 en heeft miljoenen doden op zijn naam. Ze maakten beiden de Eerste Wereldoorlog mee. Beiden begonnen als kunstenaar, acteur en schilder. Charlie werd de populairste acteur, Hitler de meest gehate man ter wereld. Toen Hitler werkeloos door Wenen zwierf en opgevangen werd in een armenhuis van een joodse organisatie was Chaplin al gevierd en verdiende 10.000 dollar per week. Hitler is van grootouders kant joods, Charlie werd door de nazi's als jood gezien, hij heeft het nooit ontkend.

Zijn meest bekende typetje was die van De Kleine Zwerver. Een bolhoed die net iets te klein was, een krap zittend jasje, een slobberbroek, veel te grote schoenen en een zwierige wandelstok.

8

Begrafenisrituelen

Deze opdracht kan voor sommige kinderen een emotionele impact hebben. Het advies is daarom om deze opdracht samen met een klasgenoot te laten verwerken. Na de inleiding worden er eerst een aantal filosofische vragen gesteld aan de leerling. Antwoorden daarop zijn heel divers en persoonlijk.

Mummies werden in Egypte niet eerst in een bepaalde vorm gebogen, maar gebalsemd en in doeken gewikkeld. Daarna werden ze met duizenden tegelijk opgestapeld en bewaard voor de eeuwigheid in een soort massagraven. Alleen de farao's en hun toekomstig personeel werden in de piramides bewaard. Er werden ook duizenden dieren gemummificeerd. In de achttiende eeuw werden veel mummies gebruikt en vermalen. Men dacht dat zij een geneeskrachtige werking hadden. Tot op de dag van vandaag worden er ook nog mummies gevonden.

Of de hunebedden echt grafmonumenten zijn, is voor veel wetenschappers nog altijd discutabel. Er kunnen urnen in hebben gestaan. Urnen zijn de potten waar de as van verbrande doden in werd bewaard. Zij zijn ongeveer 2000 voor Christus gemaakt door een neolithische volkengroep. Voor het Engelse Stonehenge en de Franse Dolmen geldt hetzelfde.

Discutabel qua geschatte ouderdom en functie. Gewoon een leuke zoekopdracht zonder absolute antwoorden.

Het graf van Willem van Oranje wordt gekenmerkt door zeventiende-eeuwse ornamenten, die allemaal verwijzen naar de korte duur van het leven.

Cremeren wordt door veel mensen tegenwoordig gekozen omdat begraven onhygiënisch wordt gevonden. Na de crematie kan de as in een urn bewaard worden of direct uitgestrooid worden op een gekozen plaats.

Over de begraafplaats Père-Lachaise wordt heel veel gepubliceerd op internet. Omdat er duizenden personen begraven zijn, waaronder veel vips, zijn er heel veel antwoorden mogelijk.

9

Qumrân

Voor joden betekent de Thora, de wet van God, die zij altijd en overal moeten volgen. De christenen hebben de Thora als klein onderdeel van de Bijbel in het oude testament opgenomen. Zij willen die wet wel eerbiedigen, maar zij denken ook dat Jezus een nieuwe wet van liefde heeft verkondigd. De islam erkent de Thora als een heilig geschrift en wordt in het Arabisch Taura genoemd. Het is een van de vier boeken die Allah heeft neer laten dalen. De Thora aan Mozes, enkele (nu verdwenen) rollen aan Abraham, de Evangeliën aan Jezus en de Koran aan Mohammed. Volgens de islamitische leer zijn de Thora en Evangeliën in de loop der eeuwen door mensenhanden veranderd en zou niet meer

duidelijk zijn wat oorspronkelijk Gods woord was. Alleen de Koran wordt als het zuivere woord van God gezien.

De essenen vormden een soort monnikenorde, die al hun bezittingen aan de communiteit schonken en in celibaat leefden. Zij trouwden niet. Zij hielden zich bezig met handenarbeid en vooral met de landbouw. Zij hadden een heel sterke Messias-verwachting.

De rooms-katholieke Bijbel telt 46 boeken. Zij volgt de in het Grieks geschreven handschriften. De protestantse Bijbel volgt de Hebreeuwse teksten en heeft daarom 39 boeken. Voorin een Bijbel staan de namen van die boeken vermeld. In de nieuwe Bijbelvertaling wordt voorafgaande aan een Bijbelboek een korte inhoud gegeven.

De vondst die we de Dode Zeerollen noemen, bestond uit ongeveer 850 documenten.

Belangrijkste archeologen/onderzoekers waren de Franse dominicaan Roland de Vaux van de Ecole Biblique in Jeruzalem en later door G.L. Harding en Ibrahim EL-Assoulli van het Palestine Archaeological Museum.

In Nederland richtte prof. A.S. van der Woude aan de Rijksuniversiteit Groningen het Qumrân-Instituut op.

In 1952 vond men onder andere een zogenaamde koperen rol.

Er zijn in totaal wel een elftal grotten ontdekt.

Men ontdekte in 1987 in Arkaim een nederzetting uit de twintigste eeuw voor Christus. In Björkö ontdekte men een Vikingbolwerk uit de elfde eeuw en in het Zweedse Helgö doet men sinds 1954 opgravingen. In Hunnerberg in Nijmegen heeft men recente Romeinse opgravingen gedaan. In Kerma

onderzoekt men vanaf 1913 oude tumuli die ons veel leren over het oude Egypte. Lothal is een Indiase nederzetting uit de 24ste eeuw voor Christus, die pas kort geleden werd ontdekt. Nasium heet een recente vondst van een grote Romeinse stad van ongeveer 20.000 inwoners in de buurt van Bar-le-Duc in Frankrijk. In Sammallahtenmäki in Finland werden 33 graven uit de bronstijd ontdekt en de eerste neolithische cultuur werd bij opgravingen in Tell Halaf in het noordoosten van Syrië ontdekt.

10

Ballet

Een choreograaf is een kunstenaar die balletten en dansfiguren ontwerpt. Een componist is een kunstenaar die muziekstukken maakt. Marie Taglioni leefde van 1804 - 1884. Zij heeft de spitzen - satijnen dansschoenen met houten spits toelopende punten - uitgevonden en voor het eerst op het podium geïntroduceerd.

Eén van de belangrijkste steden waar mensen voor balletvoorstellingen naar toe gingen was Parijs, waar het Parijse Opera Ballet veel bezocht werd. Ook in Wenen in het prachtige Pratergebouw waren mooie balletoptredens, evenals in Berlijn in de Opera, in Londen in de Royal Theatre en zelfs in Moskou in het Bolshoi-theater.

Pliés	= kniebuiging.
Revérence	= een buiging, met je handen op een speciale manier.
Petits Jetés	= kleine sprongetjes van het ene been op het andere.
Tutu	= rokje van tule.
Pirouette en dehors	= naar buiten draaiende pirouette.

Omdat de Franse koning Lodewijk XIV heel veel van ballet hield en er zelf ook in optrad, is de ballettaal in het Frans vanaf ongeveer 1650.

Frédéric Chopin: La Dame aux Camélias, Les Sylphides.

Sergej Prokofjev: Romeo en Julia, Cinderella

Maurice Ravel: Daphnis en Chloë.

Igor Strawinsky: Le sacre du printemps, De vuurvogel.

Pjotr Iljitsj Tsjaikovski: Doornroosje, Het Zwanenmeer, De Notenkraker.

Beroemde choreografen waren/zijn: Hans van Manen, Rudi van Dantzig, Sonia Gaskel, Toer van Schayk, George Balanchine, Anthony Tudor, Maria Huisman, Anne Teresa de Keersmaeker, Paul Taylor, Rudolf Noerejev, Robert Rauschenberg, Léon Bakst enz.

Over de vernieuwende kunstuiging van de Ballets Russes is heel veel bekend. Diagilev vernieuwde niet alleen de danstechniek, maar hij liet spectaculaire kostuums en decors bouwen. Bijna alle bekende kunstenaars van die tijd, werkten wel eens voor hem, zo ook Picasso en de prima ballerina Anna Pavlova. Voor de portfolio kan eventueel een werkstuk over Bakst en de Ballets Russes gemaakt worden.

11

Auschwitz

Tijdens het beantwoorden van deze opdracht moeten leerlingen nadenken over vooroordelen die tot afschuwelijke gevolgen kunnen leiden. Het onderwerp is in het item Propaganda (7) ook al aan de orde geweest. Hier wordt daar dieper op in gegaan.

De kampen werden geleid als effectieve machines. Het nazi-elitekorps, de SS, had de leiding. Gevangenen werden in barakken ondergebracht. Elk blok had een blokoudste. Vrijgelaten misdadigers werden vaak aangesteld om leiding te geven aan gevangenen die te werk waren gesteld. Ze stonden bekend als Kapo's en zij waren de wreedste officieren in het kamp.

De joden werden in het land van herkomst gevangengenomen en op transport gezet. Zij werden in treinen, vaak in

goederenwagens, naar het concentratiekamp vervoerd. Ook Jehova's getuigen, homoseksuelen, geestelijk en fysiek gehandicapten en mensen uit andere bevolkingsgroepen, die de nazi's als minderwaardig beschouwden, konden worden opgepakt en in een concentratiekamp terechtkomen. Bij de poort werd gelijk al een selectie gemaakt. Dat werd door Kapo's en door artsen gedaan. De politieke gevangenen, ouden, zieken en kinderen werden gelijk afgevoerd voor verbranding of vergassing. Gezonde volwassenen en zogenaamde 'inferieure' rassen of 'Untermenschen' waren goed genoeg om dwangarbeid te verrichten.

De selectie bij de poort werd dus door Kapo's en ook door kampartsen gedaan. De artsen zochten ook speciale personen uit om mee te kunnen experimenteren. Dr. Josef Mengele was zo'n beruchte SS-arts.

We weten dit allemaal, omdat het Sovjetleger op 27 januari 1945 om drie uur 's middags Auschwitz bevrijdde en er 7.600 kampbewoners aantrof. Zij konden als overlevenden alles vertellen aan de wereld.

Het Auschwitzmonument van Jan Wolkers is gemaakt van spiegels en het staat op de Oosterbegraafplaats in Amsterdam. Er stond een eenvoudige steen sinds 1952, maar in 1977 werd die vervangen door het Spiegelmonument. Het bestaat uit gebroken spiegels waarin de lucht wordt weerkaatst. De spiegels symboliseren dat de hemel na Auschwitz nooit meer ongeschonden is. In 1993 werd het monument verplaatst naar het Wertheimpark.

12

Jeugdcultuur na de Tweede Wereldoorlog

Jongeren werden vlak na de oorlog voornamelijk in politieke groeperingen ingedeeld, daarnaast waren er de padvinderij en de kerkelijke verenigingen. Jongens en meisjes werden over het algemeen nog streng gescheiden.

Nozems op een brommer werden Brozems genoemd.

Bekende Nederlandse hippies waren Robert Jasper Grootveld en Armand. Hippies herkende je aan hun opvallende uiterlijk: aan lange haren, blote voeten, bloemen op kleding en in het haar, lange kledingstukken, rokken en jassen, opvallend kleurgebruik met veel paars. Ze waren tegen elke vorm van autoriteit. Zij wilden hun idealen en opvattingen door middel van hun kleding en gedrag aan anderen duidelijk maken. Dat deden ze door middel van speciale muziek en nieuwe kunstvormen zoals de happening.

Roel van Duijn is vooral bekend als politiek activist en als politicus. Hij was een van de oprichters van Provo en van de Kabouterbeweging. Hij richtte zich vooral op zaken als consumentisme, de autoritaire samenleving en de aantasting van de aarde en natuur. Roel van Duijn was ook voorstander van het gebruik van duurzame energie.

Luud Schimmelpenninck, ook een Provo, is de bedenker van het witte fietsenplan. Dat plan hield in dat een witte fiets in Amsterdam geen vaste eigenaar zou hebben. Wie hem nodig had, mocht hem gebruiken.

Er werd geprotesteerd tegen de Vietnamoorlog. Nederlandse protestzangers waren Armand (ook wel 'de Nederlandse Bob Dylan' genoemd; zijn hit 'Ben ik te min' is een klassieker) en Boudewijn de Groot.

Pop is een afkorting van het Engelse woord popular. Popmuziek betekende in eerste instantie populaire, onbeschaafde muziek bestemd voor mensen (vooral jongeren), die geen goed ontwikkelde muzieksmaak hadden. Het had toen een negatieve klank.

Nu verstaan we onder popmuziek allerlei soorten en stijlen eigentijdse muziek. Belangrijke muziekinstrumenten die bij pop horen zijn elektrische gitaar en synthesizer en een ritmische achtergrondsound van onder andere drums.

De Beatles bestonden uit John Lennon, Paul McCartney, Ringo Starr en George Harrison. De ontwikkeling van de Beatles begon in 1957. De band bleef actief tot 1970.

Je kunt je dat nu niet goed meer voorstellen, maar de muziek van de Beatles werd toen als protest ervaren. Tegen de 'gevestigde orde', tegen de burgerlijke moraal, tegen de mentaliteit van oorlog voeren, tegen de seksuele mentaliteit. De Beatles zongen protestsongs. Hun album Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band uit 1967 is daar misschien het beste voorbeeld van.

Artwork is de term die gebruikt wordt om de 'kunst' die muziek vergezelt. Dit betreft met name de artistieke uitingen op de platenhoezen.

13

Onbekend begin

Het Chinese symbool voor yin en yang is:

Fon is een taal die door 1,7 miljoen mensen wordt gesproken. Fon is ook een volk. De Fon-bevolking leeft in het westen van Afrika. In Benin bijvoorbeeld is 49% van de bevolking Fon. Ze is daarmee de grootste etnische groep in dat land.

Foncé is het Franse woord voor zwart/donker.

De grote slang uit de Fon-mythe kan een python zijn. Zij zijn de meest voorkomende reuzenslangen in dit gebied. Pythons zijn wurgslangen en dus niet giftig, een aantal soorten leeft in bomen en is erg lenig.

Bor nam twee bomen en maakte er een man en een vrouw van die Aske en Embla genoemd werden. Aske en Embla waren dus de eerste Noren.

Bij de Grieken geven de appels het eeuwige leven aan de Hesperiden.

Snoep verstandig, eet een appel.

Adam en Eva merkten door het eten van de vrucht, dat ze naakt waren en ze verstopten zich en bekleedden zich met bladeren. God was boos op ze en stuurde ze uit het Paradijs. Adam moest hard werken en Eva zou met pijn kinderen krijgen. De slang werd gestraft en moest voortaan door het stof kronkelen.

Volgens de Koran heeft Adam de Ka'aba in Mekka gebouwd.

Charles Darwin publiceerde in 1859 in zijn boek 'Het ontstaan der soorten door natuurlijke teeltkeus of het behoud van de meest bevoorrechte rassen in de strijd om het bestaan' een nieuwe theorie. Deze heeft de naam evolutietheorie gekregen. Darwin beweerde dat de ene soort op een langzame manier uit de andere soort voortkwam. De wereld is op een langzame manier op weg naar het betere.

Dus: "Er zit geen plan, knal of God achter de schepping", beweert Darwin, "maar het is een natuurwetenschappelijk proces".

14

Striptekentaal

Hergé heeft heel veel albums geschreven. Daarom kunnen de antwoorden variëren.

Het Syldavisch lijkt op Tsjechisch. Jouw mededeling moet ook herkenbaar zijn als vreemde taal: Arabisch, Engels, Russisch of bijvoorbeeld Chinees.

Hergé beschrijft en tekent in De Blauwe Lotus het verhaal van de aanval van Japan op China. Daardoor komt hij in een politiek conflict, want in Europa is tot dan toe de ware toedracht niet gehoord.

Heer Bommels standaarduitdrukking: "Als je begrijpt wat ik bedoel". Zijn stopwoordje is "Parbleu...".

Jip-en-janneke-taal is heel eenvoudige taal. Je spreekt dan tegen volwassen mensen net alsof ze nog kleuters zijn. Korte zinnen, gemakkelijke woorden.

In 1887 maakte de Poolse arts Ludovich Zamenhof een taal bekend die hij zelf had bedacht: het Esperanto. Esperanto betekent: 'Hij die hoopt'. Zamenhof hoopte dat mensen uit verschillende culturen met elkaar konden communiceren in eenzelfde taal.

Omdat het internationale Esperantocongres steeds in een andere stad wordt gehouden, zal het antwoord op deze vraag elk jaar anders zijn.

15

Tafelmanieren

Demeter is een figuur uit de Griekse mythologie. Zij is de godin van de landbouw en het graan. Ceres is haar naam in de Romeinse mythologie. De oude Grieken zagen Demeter als een goede, vriendelijke godin; zij zorgde voor de groei en bloei van de gewassen en werd als gulle geefster van de vruchtbaarheid ook vereerd als godin van de vrouwen.

Brouwen is een langdurig proces. Bij de meest gebruikelijke methode wordt bier gebrouwen uit gerst, water, hop en gist. Omdat graan van nature nauwelijks suikers bevat, moet voor de productie van bier eerst gerst tot het suikerrijke wort worden verwerkt. Dit gebeurt door achtereenvolgens te mouten en te brouwen. Elke stap in dit proces is uiteindelijk van invloed op de smaak van het bier.

Er zijn heel veel verschillende biersoorten en -merken. De kinderen kunnen in een supermarkt zo al diverse soorten inventariseren. Uiteraard is hierover op internet ook veel te vinden. Denk daarbij ook aan de abdijen waar nog ambachtelijk wordt gebrouwen. Er zijn ook veel biersoorten die door trappisten, monniken van de Orde der Cisterciënzers worden gebrouwen. De daarbij behorende merknamen zijn onder andere: Achel, Chimay, La Trappe, Orval, Rochefort, Westmalle en Westvleteren.

Middeleeuwen waren erg bijgelovig. Tot op de dag van vandaag zijn er tafelmanieren die alleen vanuit een religieuze context verklaarbaar zijn. Het aanstoten van de glazen en het geluid van klinkende glazen is een overblijfsel van de gewoonte om met trommels en hoorns lawaai te maken om de boze geesten te verdrijven. Als de geesten verjaagd waren, kon in alle rust van het voedsel gegeten worden.

De aardappelplant, die chunu heette, is door Spaanse ontdekkingsreizigers, waarschijnlijk door Diego de Amalva uit Peru of Chili meegebracht.

16

George Gershwin

Een opera is een toneelspel, een muziektheater van ernstige aard, dat met orkestbegeleiding en in hoofdzaak gezongen wordt uitgevoerd.

Harriet Beecher Stowe schreef: 'De Negerhut van Oom Tom', in het Engels is de titel Uncle Tom's Cabin. De hoofdpersoon is een slaaf, die in dienst is van een plantage-eigenaar.

Je kunt op verschillende manieren slaaf worden:

- als je ouders slaaf waren
- als oorlogsbuit
- als straf voor een misdaad

- in de oorlog als krijgsgevangene
- als je schulden had, dan moest je werken tot je schulden waren weggewerkt
- als je ouders schulden hadden
- door een ontvoering
- enz.

Typische jazzinstrumenten zijn: banjo, contrabas, sousafoon, cornet, drumstel, gitaar, klarinet, saxofoon, piano, trompet, viool.

Een Amerikaanse winkel voor bladmuziek heette: Tin Pan Alley.

Ella Fitzgerald werd 25 april 1917 in Newport News in Virginia geboren. Zij stierf op 15 juni 1996 in Beverly Hills, Californië.

Porgy and Bess werd op 10 oktober 1935 voor het eerst opgevoerd in New York.

Mahalia Jackson zong het beroemde We shall overcome. Dat deed ze voor meer dan 200.000 mensen, die protesteerden tegen de rassendiscriminatie.

17

Dada

De Eerste Wereldoorlog was van 1914 - 1918 tussen de Centralen (Duitsland, Oostenrijk, Hongarije en Turkije) en de Geallieerden (Frankrijk, Engeland, Rusland). Nederland deed niet mee, wij waren neutraal. Ook Zwitserland was neutraal. Veel Franse en Duitse kunstenaars, die de verschrikkingen van de oorlog hadden meegemaakt, vluchtten naar een land dat niet mee vocht: Zwitserland. In Zwitserland zijn Frans, Duits en Italiaans de officiële talen. Kunstenaars ontmoeten elkaar in de hoofdstad Zürich.

Een loopgraaf is een soort geul of gang in de grond die soldaten beschermt tegen vijandelijk vuur. Hoewel loopgraven

vooral bekend zijn vanwege het grootschalige gebruik ervan in de Eerste Wereldoorlog, worden ze al eeuwenlang door soldaten gegraven. De legers van Julius Caesar bijvoorbeeld groeven onder andere loopgraven bij de belegering van Alesia in 52 voor Christus. Ook tegenwoordig worden door soldaten nog vaak loopgraven gebouwd, hoewel deze nooit zo uitgebreid zijn als tijdens de Eerste Wereldoorlog, toen de loopgraven bijna letterlijk van de Noordzee tot de Zwitserse grens liepen.

Marcel Duchamp (1887 - 1968) nam allerlei gebruiksvoorwerpen en zette daar zijn handtekening op. Door ze te exposeren, waren het kunstwerken geworden. Het bekendst zijn zijn fietswiel op een krukje, het wijnflessenrek en het urinoir waarop hij de handtekening R. Mutt zette. Hij noemde zijn kunstwerken ready-mades, omdat hij er bijna niets aan veranderde, ze waren al gemaakt.

Man Ray (1890 - 1976) was een Amerikaanse dadaïstische fotograaf en filmregisseur. Hij werd geboren als Emmanuel Radnitzky in Philadelphia en maakte zijn eerste belangrijke foto's in 1918. Man Ray schilderde en maakte installaties en avant-gardefilms. Terwijl hij samen met zijn vriend Marcel Duchamp in New York City woonde, richtte hij de Amerikaanse tak van de dadabeweging op. Grote artiesten uit die tijd zoals James Joyce, Gertrude Stein, Jean Cocteau werden door hem vastgelegd op de gevoelige plaat.

Dadakunstenaars: Guillaume Apollinaire, Louis Aragon, Hans Arp, Johannes Baader, Johannes Theodoor Baargeld, Hugo Ball, André Breton, Arthur Cravan, Jean Crotti, Theo van Doesburg, Marcel Duchamp, Paul Eluard, Max Ernst, Julius Evola, Lyonel Feininger, George Grossz, Raoul Hausmann, Emmy Hennings, Wieland Herzfelde, Hannah Hoch, Richard Huelsenbeck, Barry Humphries, Marcel Janco, Clement Pansaers, Francis Picabia, Man Ray, George Ribemont-Dessaignes, Hans Richter, Kurt Schwitters, Walter Serner, Phillippe Soupault, Beatrice Wood, Sophie Tauber, Tristan Tzara.

De Nederlandse vriend van Kurt Schwitters was Theo van Doesburg.

Theo van Doesburg propageerde het dadaïsme in Nederland en publiceerde onder andere 'Wat is dada' (1923). Zijn werk kom je in heel veel musea overal in Europa en Amerika tegen, maar zijn belangrijkste oeuvre hangt in het Kröller-Müller Museum.

18

Efteling

De stoute schoenen aantrekken: overgaan tot een stap die men eerst niet durfde zetten, flink zijn, al zijn moed verzamelen.

Jacob Ludwig Karl Grimm (1785 - 1863) was een Duits jurist, taal- en letterkundige. Hij was hoogleraar in Göttingen en Berlijn en verrichte baanbrekend werk op het gebied van de lexicografie, de vergelijkende taalkunde en de mythologie. Jacob Grimm werkte vaak samen met zijn jongere broer, Wilhelm Grimm (1786 - 1859). Samen staan ze bekend als de gebroeders Grimm.

Jacob en Wilhelm hebben meer dan tweehonderd sprookjes en legenden verzameld in het boek Kinder- und Hausmärchen. De bekendste zijn: Sneeuwwitje - De wolf en de zeven geitjes - Raponsje - Hans en Grietje - Assepoester - Vrouw Holle - Roodkapje - De Bremer stadsmuzikanten - Tafeltje dek je, ezeltje strek je en knuppel uit de zak - Repelsteeltje - Jan Plezier - Jorinde en Joringel - Het sprookje van Luilekkerland.

Doornroosje is een prinsesje dat niet naar haar ouders luistert en... kwaad straft zichzelf! Zij en iedereen in haar omgeving trekt ze mee in de straf; ze slapen honderd jaar lang. Dan pas komt er een prins die haar wakker kust.

De gebroeders Grimm waren de eersten die de sprookjes voor kinderen toegankelijk maakten.

Hij mocht zijn ontwerpen met echte oude stenen uitvoeren, met echte dakpannen en dergelijke. Daarbij kreeg hij een goed honorarium/salaris. De werklozen uit de schoenindustrie konden in de Efteling aan het werk. Er kwam voldoende personeel om de plannen deskundig te realiseren.

De eerste tien sprookjes die Pieck bewerkte waren: de grot van Sneeuwwitje, de Kikkerkoning, de Sprekende Papegaai, het kasteel van Doornroosje, het Paddenstoelencircuit, Langnek, de Chinese Nachtegaal, de put van Vrouw Holle, Kleine Boodschap en de Magische Klok.

De belangrijkste kunststromingen rond 1950 zijn in Amerika popart en vanaf 1960 minimal art. In Nederland ontstaat rond 1950 Cobra. In deze tijd was voornamelijk abstracte kunst, die we nu moderne kunst noemen, geliefd. Belangrijke kunstenaars op dat moment waren Karel Appel en in Amerika Roy Liechtenstein en Andy Warhol.

De Efteling opende 31 mei 1952.

Naast zijn schoenen lopen: uiterst verwaand/hoogmoedig zijn.

De Rode Schoentjes is een sprookje van de Deense schrijver Hans Christian Andersen.

19

Marc Chagall

Een rabbinale wet is een wet gemaakt door rabbi's. Rabbi is het Hebreeuwse woord voor: mijn meerdere. Het is de aanspreektitel voor een joodse godsdienstleraar. Rabbi hoort in het rijtje: predikant - imam.

De taal die het meest gesproken werd was het Jiddisch. Daarnaast spraken de joden ook de taal van het land waar ze woonden.

Bij de joods historische vereniging werden allerlei zaken verzameld die men voor de toekomst en voor het nageslacht

wilde bewaren. Dat waren niet alleen tastbare en zichtbare spullen zoals foto's, kleding, amuletten, documenten en manuscripten, maar ook liedjes, spreekwoorden, legenden, bijgeloven, rituelen en gebruiken. Je snapt dat die zaken natuurlijk op heel verschillende manier worden opgeslagen en in kaart gebracht.

Rabbi's, violisten, arbeiders uit de sjetets en synagogen waren de thema's.

Chagall decoreerde het hele Joods Theater met wand-, muur- en plafondschilderingen. De monumentale decordoeken die hij daarbij ook schilderde, behoren tot zijn belangrijkste werk. Vele tientallen jaren waren de decordoeken vanwege politieke omstandigheden (communistische omwenteling in 1917) in Rusland in depots opgeborgen. De overige decoraties werden verwaarloosd en raakten in verval. Dat kwam omdat niemand tijdens het communistische bewind belangstelling had voor het oeuvre van Chagall.

Toen Chagall wereldberoemd werd met zijn andere werk, wilde hij zijn schilderijen in het theater nog eens terug zien, maar hij mocht Rusland niet meer in. Uiteindelijk pas in 1973 kreeg hij toestemming om zijn werk nog eens te mogen zien. Nu mocht hij ook overal zijn handtekening op zetten: op de doeken en op de wand-, muur- en plafondschilderingen. Pas na de politieke doorbraak in 1990 werd met de restauratie van dit alles begonnen.

Die projecten hebben allemaal met zijn joodse jeugd te maken: de gebrandschilderde ramen van de kathedraal van Metz, de ramen van de Hadassah Medical Centre in Jeruzalem, het plafond van de Parijse Opera Garnier, een grote muurschildering voor het Lincoln Center in New York, theaterkostuums, keramiek en de tapijten voor de Knesset.

Museum Boijmans van Beuningen werd in 1849 opengesteld voor publiek. De tentoonstelling die er nu te bezichtigen is vind je via www.boijmans.rotterdam.nl

De collectie van dokter Nagelhout bevindt zich in het gemeentehuis van Holten.

Van Gogh schilderde de Zonnebloemen in 1889, de Zaaier in 1881 en een Stilleven met fles, citroenen en sinaasappels in 1888.

Helene Kröller-Müller is heel belangrijk geweest voor de Nederlandse kunst. Zij verzamelde niet alleen, maar wist ook een smaakverandering op gang te brengen. Zij heeft met haar grote invloed binnen de conservatieve zakenwereld, waartoe haar man behoorde, een podium gemaakt voor eigentijdse kunstenaars. Aan haar danken we o.a. het feit dat rijken zich ook voor eigentijdse kunst gingen interesseren.

Het Franse woord cabaret is afgeleid van het Arabische chamarat, dat wijnhuis betekent. Het begrip cabaret heeft drie betekenissen:

- de benaming van een kunstvorm die wordt bepaald door zang, dans en voordracht
- benaming van een groep kunstenaars die zo'n programma presenteren
- de zaal c.q. gelegenheid waarin deze voorstelling plaatsvindt.

Le Chat Noir is Frans voor De Zwarte kat. Over het ontstaan van de naam zijn twee lezingen in omloop. Volgens de één zou Salis, de eigenaar van het café, die de illustraties van het bekende boek van de Amerikaanse schrijver Edgar Allen Poe The Black Cat verzorgde, de naam hebben bedacht. De ander

zegt dat er een zwarte kater tijdens het oprichten van het literaire pand rondliep en dat deze kater daardoor de inspirator is geweest voor de naam.

Een artiest die in een cabaret optreedt. Dus geen barman/barvrouw!

Het cabaret van Youp van 't Hek heette Cabaret Nar, met Debby Petter en Daan van Straaten. Op de website van Youp van 't Hek staan veel van zijn songs.

Cameretten is in 1966 gestart als lustrumactiviteit van de TU te Delft. Het festival verwierf in korte tijd naam met finalisten als Neerlands Hoop (Bram en Freek), Cabaret Ivo de Wijs en Don Quishocking. Jarenlang was Cameretten het enige in haar soort, met de finale in de aula van de TU met 1.500 bezoekers als jaarlijkse hoogtepunt op het gebied van jong cabarettalent.

Cameretten is inmiddels uitgegroeid tot hét onafhankelijke podium waar nieuw aanstormend cabarettalent zich presenteert voor publiek, jury en pers met aansprekende winnaars als Brigitte Kaandorp, Hans Teeuwen, Theo Maassen en Marc-Marie Huijbregts.

De namen van de laatste tien winnaars kun je op internet vinden.

Goed cabaretpubliek heeft scherpe aandacht, beheerst een grote woordenschat, heeft gevoel voor humor, heeft een goede algemene kennis van de maatschappij en een lenige intelligente geest.

Titels van cabaretvoorstellingen van Freek de Jonge zijn makkelijk te vinden op internet. Uitkomsten zijn divers.

Parijse couturiers zijn Chanel, Christian Dior, Christian Lacroix, Jean Paul Gaultier, Revillon, Valentino, Givenchy.

Haute couture is toonaangevende damesmode, veelal met de hand vervaardigde op maat gemaakte kleding. Prêt-à-porter of confectiekleding is kant-en-klaar te koop in de winkel met gemiddelde maten.

De poppetjes of mannekens worden nu op zijn Frans mannequin genoemd. De houten poppen zijn nu vervangen door vrouwen. Zij tonen de nieuwe mode van grote kledinghuizen aan het publiek.

Een glossy is een tijdschrift, dat op mooi glanzend papier is gedrukt. Het bevat veel korte artikelen, veel foto's en advertenties. Het is meestal niet bedoeld voor diepgravende informatie, maar voor het mooi.

'Vogue' is een Frans woord en betekent mode, 'en vogue' betekent in de mode.

Vogue toonde ook de veranderingen in de wereld, het doorbrak taboes en maakte allerlei zaken bespreekbaar. Het blad ontketende een kleine revolutie op emancipatorisch gebied.

De tv was nog niet uitgevonden, hij bestond dus niet.

De fotografen Irving Penn, Edward Steichen, Adolphe de Meyer, Diane Arbus en Frans van Riel gebruikten de foto's niet om de realiteit van een voorwerp of een persoon te laten zien, maar zij zorgden ervoor dat de foto door een geheel eigen karakter ook een kunstuiting werd. Fotografie is ook kunst, dankzij deze fotografen.

Er zijn zoveel bekende mannen en vrouwen in Vogue geportretteerd; voor elke leerling zal die invulling anders zijn.

Het kledingstuk dat de moderne vrouwen in het begin van de vorige eeuw niet meer wilden dragen, was het korset.

De lange broek/pantalon was altijd een typisch mannenkledingstuk geweest. Die werd nu ook door vrouwen gedragen.

Maria Magdalena (Marlene) Dietrich was een Duits/Amerikaans actrice en zangeres. Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt ze nog bekender met haar vertolking van het lied Lili Marleen, geschreven in 1915 en aan weerszijden van het front geliefd (zij het in verschillende talen). In 1930 verhuist Marlene Dietrich naar de Verenigde Staten. Daar werkt ze met de Oostenrijkse regisseur Josef von Sternberg. Ze wordt door Hitler gevraagd terug te keren naar Duitsland. Hij ziet in haar het toonbeeld van de Duitse vrouw. Maar ze weigert. Ze verafschuwt alles waar Hitler voor staat. In de oorlog gaat ze voor de geallieerde soldaten aan het front optreden om hun moreel te versterken. Er worden foto's van haar in Vogue gepubliceerd, waarin zij in overall werkzaam is in de Amerikaanse wapenindustrie.

In New York ontstond een race om het hoogste gebouw van de stad en de wereld te bouwen. Ondanks de economische crisis kreeg dit een hoogtepunt in de jaren dertig (van de vorige eeuw) met de bouw van eerst het Chrysler Building en kort daarna het Empire State Building, dat lange tijd het hoogste gebouw ter wereld bleef.